

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valentini Mangioni Per Vsini E Societate Iesv, In
Signatura Sacra Pœnitentiariæ S.D.N. Papæ Consultoris
Theologi De Religiosa Pavpertime non excludente rerum
Dominium nec Ius testandi Opvscvlvm ...**

Mangionius, Valentinus

Coloniæ, 1639

Sectio Secvnda. Quâ Confutationes Argumentorum pro Dominij
Retentione, refelluntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63077)

SECTIO SECVNDA.

Qua omnes Aduersarij Confutationes reselluntur.

HActenus prospero Marte Hostis aggredi-
entis impetum fortiter fregimus: & appa-
ruit, quam imbellis fuerit manipulus ille decem
Argumentorum, quem EPOPTA contra reten-
tionem dominij post vota Scholarium Societatis
emisit in aciem. Videndum nunc est, an pari ille
successu sustinuerit impressionem à nobis fa-
ctam per duplo pauciores rationes (tanquam per
generosos & inuictos milites) quas è statutis So-
cietatis, Constitutionibus Apostolicis, Obser-
uantia subsecuta, Ratione & Refutatione omni-
um Obiectionum in campum eduximus.

*I. Confutatio Argumenti ducti à Iure Societatis à
num. 30. vsque ad 44. reijcitur.*

Argumentum, quo ego in Consultatione à
num. 10. vsque ad 24. ostendi, post Vota sim-
plicia emitti solita post biennium probationis,
ex Constitutionibus retineri *dominium particulare
actiuum* bonorum propriorum ac paternorum,
petebatur ex *part. 6. c. 2. §. 11. lit. H. ex 4. part. 6. 4. lit.
E. ex 3. part. 6. 1. §. 7. adiuncta lit. F. ex exam. gener. 6. 4.
§. 2. & 5.* ac denique ex varijs Decretis & Cano-
nibus septem Congregationum generalium ad
hanc vsque diem celebratarum. Aduersarius, vt
hoc Argumentum confutet, primum stabilire in-
tendit

tendit aliquot Assertionēs: deinde ex illis, tanquam fundamentis, euertere conatur omnes meas rationes: Postremò deducit quædam Corollaria. hæc omnia sigillatim proponam & refutabo.

Aduersarij Assertiones.

Prima Assertio. Textus Constitutionum, quibus in Consultatione probatur, retentio dominij post vota, sunt obscuri & ambigui, teste Mandosio de priuil. ad instar. Gloss. II. §. 24, ergò ex illis malè probatur dominij retentio.

Resp. Antecedens huius Assertionis falsissimum est. æquus iudicet Lector, an hi textus sint obscuri & ambigui. *part. 6. l. c.* ita dixerat S. FUNDATOR. vt nihil proprium domi teneri, ita nec foris apud alios potest: Ad hæc ergò verba *lit. H.* subiungit. intelligendum est hoc absolutè de Professis. caterùm in Scholasticis hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in presentia subsint eorum dispositioni. nihil enim horum habere debent; nisi conscio & approbante Superiore; neque sermo est de bonis, quæ fortè procul inde illi habent, de domibus scilicet vel rebus alijs: Sed, quod ad hæc attinet, parati etiã debebunt, vt illis se abdicent, quandocunque Superiori videretur. & *part. 4.* hæc consuetudo facit, vt quamuis paupertatis Votum sit emissum; bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod Superiori intra probationis spatium videbitur. & *3. part.* quamquam necesse non sit bonorum suorum tempore probationis possessione se abdicare, nisi Superior post elapsum primum annum iuberet. & in exam gener. quod si statim propter

statim propter aliquas honestas causas bona non relinquat: promittat se promptè relietorum omnia post vnum ab ingressu absolutum annum, quodcumque per Superiorem ei fuerit iniunctum in reliquo tempore probationis, quibus textibus quid potest esse clarius & dilucidius?

Mandosij verba hæc sunt. Si præsupponamus ipsos (Scholares) ex privilegijs Apostolicis in communi habere bona immobilia & redditus annuos, & in particulari nihil possidere (quod qui eorum Constitutiones & confirmationes Apostolicas viderit attentare posset) licet id mihi tutum non videatur; in his verbis non video, quomodo Aduersarius agnoscat Mandosij sententiam esse, textus Constitutionum esse obscuros & ambiguos, loquentes de retentione domini bonorum propriorum, quæ Scholares habent in sæculo; cum Mandosius ibi loquatur de bonis Collegiorum, & illorum dominio, vt clarè ostendi in Auctario num. 4. & de his bonis asserit, inspectis Constitutionibus & Confirmationibus Apostolicis, fortè dici posse, dominium non esse penes ipsos Scholares & Collegiales: sed penes Præpositum Generalem. quomodo hinc infertur, textus Constitutionum loquentes de dominio bonorum propriorum ac paternorum esse obscuros?

141 II. Assertio est, Candidatos Societatis ante vel statim post emissionem Votorum simplicium, dominium, quod in sæculo habebant, abijcere, & in alios distributione vel renuntiatione rerum temporalium transferre, decreto Constitutionum iuberi. & hac distributione factâ incipere deinceps habere dominium illud, quod habent persona

fontes particulares, quae sunt membra alicuius Religionis, quae incapax non est bonorum in communi.

De obligatione distribuendi & renuntiandi¹⁴² res temporales, qualis & quanta sit, mox dicam. Quod verò Aduersarius ait, factâ renuntiatione incipere eos, qui renuntiarunt habere dominium in communi, apertissimè repugnat alijs locis *EP O P SE OS*, in quibus contendit non retineri dominium in communi ex sententiâ *Mandosij, Rodriquez & Haij.* ita num. 17. 38. 45. 75. & rationi, quam isti Authores afferunt, existimantes, omne ius bonorum Collegiorum & Domorum probationis, respectu quorum est *dominium in communi*, esse penes Præpositum Generalem. Præterea, vt sæpius demonstravi, falsum est, decreto Constitutionum, iuberi Scholares statim abijcere dominium rerum temporalium; cum ferè post quadriennium hæc abdicatio illis iniungatur iuxta ordinat. Præpos. Generalis. Et licet verum sit, eosdem Scholares factâ suorum bonorum renuntiatione, retinere solum *dominium in communi*: tamen priusquam renuntiationem faciant, præter *dominium in communi* respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt, retinent *dominium particulare* propriorum bonorum *actiuum*; & factâ Renuntiatione non retinēt *dominium passiuum* vlllo modo, cum omnia sua bona irrecuperabiliter abdicarint.

III. Assertio. Quicumque Societatem ingredi volunt,¹⁴³ antequam sub obedientiâ viuere incipiant, debent necessariò statim omnia bona temporalia distribuere & renuntiare, hoc est in continenti, & intra vnum diem post

Q

vota

vota substantialia emissa, antequam ad extraneos diuertantur actus; probat, hoc fieri debere ab omnibus; quia hoc importat particula Quicumque. Probat, debere fieri necessario, per particulam debent, quae particulae sunt in textu exam. cap. 4. §. 1. Probat, debere fieri statim, id est in continenti, & intra vnum diem, ex Ordinatione Praepositi Generalis, in qua dicitur Nostros debere expediri à dominio & cogitatione rerum temporalium Quantocys. Quae dictio, inquit, indicat quid incontinenti fieri, id est, intra vnum diem.

144 Respondeo, hunc textum Examinis non loqui de hominibus Societatis, qui mox emissuri sunt, vel iam vota emisissent: sed de illis, qui sunt admissi ad Domum Probationis, antequam viuere incipiant sub Obedientia Societatis, & ad Societatem ipsam admittantur tanquam Nouitij, vt patet ex ipso textu.

145 Secundo respondeo, dato, quod agatur etiam de alijs, tam Nouitijs ante vota, quam de Scholaribus post vota; in his verbis non contineri praecipuum, quo omnes teneantur statim se abdicare dominio bonorum suorum: tum quia, vt dixi in *Auctario num. 22.* Verbum *debet*, non semper importat necessitatem, sed interdum pro subiecta materia tantum decentiam & honestatem: vide *Rebuff v. oportere 37. ff. de verbor. signific.* quin & ipse *Aduersarius* hunc §. non necessitatis, sed consilij esse docet, tum quia *parte 3. c. 1. §. 7.* vbi expressè sermo est de hac abdicatione, dicitur, *neesse non esse probationis tempore* (quae probatio durat vsque ad emissionem Votorum solemnium vel publicorum)

eorum possessione bonorum suorum se abdicare, nisi id Superior post elapsum primum annum iuberet. ergò multò minus statim, in continenti, quantocytus, intra vnum diem.

Tertiò respondeo, falsum esse illam dictionē ¹⁴⁶ *quantocytus* semper significare aliquid fieri in continenti, vel intra vnum diem. tum quia, quando certū tempus non definitur; in potestate Superioris est illud deterrminare. l. i. §. vlt. ff. de iur. deliber. vbi DD. notant. tum quia sæpè in Iure, iuxta subiectā materiam, denotat fieri etiam intra decem annos. vt notat Barb. in Apostill. ad Barth. in l. 3. §. Cum igitur ff. de vi & vi arm. in v. contrariūm: tum quia in illā ipsa Ordinatione, quæ citatur, per particulam *quantocytus* intelligitur etiam intra quatuor annos ab ingressu in Societatem, vt retuli in Auctario num. 24.

Quartò respondeo, verum & germanum ¹⁴⁷ sensum illius textus *Examini* esse proponere Candidatis Societatis solum Consiliū CHRISTI, quod est, *debere eos in Societatem admitti, qui Dei seruitio se omninò mancipare, siue in hac, siue in aliā Religione statuerint: & idèd debere vel statim, antequam recipiantur, vel si propter honestas causas statim fieri non expediat; suo tempore omnia sua bona temporalia dare pauperibus.* Sicut ergò admittendi in alias Religiones non tenentur statim sua bona dare pauperibus: imò primis decem mensibus Nouitiatus non possunt; ita non est credendum, SANCTVM FVNDATOREM Candidatis Societatis hoc imponere voluisse sub præcepto, in cuius instituto adèd substantiale est, vt dominium bonorum

propriorum retineatur ad plures annos, ob magis diuturnas probationes, quæ sunt in vfu Societatis & ob maiorem libertatem dimittendi etiam post vota, cum minore offensione, minimè idoneos.

148 IV. Assertio. In Societate retentio dominij post vota conceditur iuxta Constitutiones & Confirmationes Apostolicas solùm ex dispensatione in voto paupertatis: Et idè cum dispensandum sit in iure diuino, causa debent esse iusta, imò iustissima, vt dicitur in Ordinatione citatæ Præpositi Generalis; imò vrgentissima necessitas ex doctrinâ Nauarri, & vrgens, grauis, & maxima causa, que vix potest accidere; ac proinde retentio dominij post vota non conceditur per Constitutiones omnibus, & quibuscunque: sed pro rerum & causarum diuersitate, licet in Societate fortè ad hanc dispensationem non requirantur aque vrgentes ac magna causa, ac in alijs religiosis Ordinibus.

149 Hæc Assertio falsissima est, quatenus habet ad retinendum dominium in Societate post vota esse opus dispensatione in voto. quia GREGORIUS XIII. definiuit, Scholares Societatis post vota simplicia esse verè ac propriè Religiosos, sicut sunt quilibet professi; & loquitur GREGORIUS de omnibus ita vouentibus & retinentibus dominium. Si autem cum illis dispensaretur in voto paupertatis, (quod ex sententia Aduersarij essentialiter includit priuationem dominij) isti Scholares nõ tenerentur Voto essentialis Paupertatis. Ergò iidem ex sententia Aduersarij non essent verè ac propriè religiosi, quæ Propositi definitioni Summi

mi Pontificis directò aduersatur: deinde ex istâ dispensatione, (si illam obtinerent post vota nūcupata) duo absurda sequerentur in sententiâ Aduersarij. Primum, quòd post Vota emissa ante dispensationem obtentam, essent verè ac propriè religiosi, & votum paupertatis non excluderet dominium, cum tamen ipse hoc ab illo putet essentialiter excludi. Alterum absurdum esset, quòd Scholares per eam dispensationem obtentam, post vota de verè ac propriè Religiosis fierent nō Religiosi, vtpote qui carerent voto paupertatis, quod est de intrinseca ratione proprij status religiosi: eo modo quo Doctores asserunt, accidere, quando PAPA dispensat cum Professis in voto solemnī Paupertatis, qui dicunt tunc dispensatum de Monacho fieri non Monachum.

Secundò respondeo, ad retinendum dominiū, post vota in Societate, non esse opus dispensatione in voto; quia hoc votum emittitur à vovente iuxta Constitutiones, quæ omnibus concedunt retentionem domini, abdicandi, quandoque Superior iusserit, quod suprâ docuimus, posse stare cum essentia voti substantialis voti Paupertatis religiosæ. Ex quibus infertur, frustra requiri ab Aduersario illas causas *graves, maximas, & vrgentissimas, & iustissimas*, ex Ordinatione Præpositi Generalis, quam idem corrumpit. In ea enim non habetur vocabulum *iustissimas*, sed *iustas*. Ratio illationis est, quia non dispensatur in voto, nec in iure diuino, de quo loquuntur Authores ab Aduersario citati.

Q 3

Terriò

151 Tertiò respondeo, vt retineatur dominium post vota, non dispensari in Constitutionibus Societatis, nec, si dispensaretur, deesse in vlllo casu *iustas causas*: & , si sine iustis causis dispensaretur; non propterea dispensatio foret nulla. quæ omnia probaui in *auctario num. 22.*

152 Ex quibus omnibus colligitur, ruinosum profus esse fundamentum Aduersarij: & *retentionem domini* in Societate post vota concedi *omnibus, & quibuscunque & propter causas, quæ nunquam desunt.* Nam apertè Constitutionibus emittentes vota, solùm obligantur ad abdicationem domini, quando Superior iniunxerit: Superior autem debet prudenter iudicare, quando expediat, attentâ ætate vouentis, legibus patriæ, constantiâ in vocatione, & alijs circumstantijs, quarum omnium consideratio relinquitur arbitrio prudenti Superiorum: & iuxta Ordinationem Præpositi Generalis approbatam à totâ Societate & in praxin deductam; non solet iniungi hæc abdicatio nisi post quatuor annos ab ingressu, & consequenter post duos ab emissionem votorum.

RESPONSIONES ADVERSARIJ
Ad Textus Constitutionum Societatis, examinantur.

153 **E**X Fundamento posito, quòd solùm illi Scholares post vota retinent dominium, qui habuerunt iustas causas, ob quas cum illis dispensaretur; putat se Aduersarius vno spiritu difflasse omnes rationes, quas ego duxi ex citatis textibus
Con-

Constitutionum. ait enim, illos esse veros in ijs tantū, in quibus predicta vrgentes causa ad dispensandum concurrunt, vt inde etiam inferat, eiusmodi causas nō habuisse Titium: & consequenter non retinere dominium particulare bonorum suorum.

Verum enim verò, cum iam demonstraui, hoc fundamentum Aduersarij ruinosum esse; quis non videt, quicquid eidem superestructū est, non posse consistere & esse in præcipiti per l. 1. ff. de except. rei iudicat. & ibi Dd c. cum Paulus 1. q. 1. Vicemus tamen quid dicat ad singulos textus.

Ad primum ex part. 6. respondet Aduersarius, ¹⁵⁴ ex prænotatis, esse intelligendum non absolutè, sed in altero casu, quo iustissima causa intercedunt dilationis in abdicando dominio, quæ debuisset fieri statim, vt in Examine dictum est. Sed hæc responsio nihil habet peculiare, quod confutatione egeat. nec est verum, illas particulas desumptas ex Declaratione lit. H. esse relatiuas ad locum Examinis, nisi in hoc sensu, quod scilicet Scholares debeant esse parati, vt suis bonis se abdicent quancumque Superiori videretur.

Ad secundum textum part. 3. respondet Ad- ¹⁵⁵ uersarius noster eodem modo; hoc est, Scholares retinere dominium suppletiuè, scilicet intercedentibus iustissimis causis; alioquin, inquit, non euadimus contradictionem aliorum textuum, quibus iubentur homines Societatis statim quancocycus ante ingressum, omnia, quæ habent, dispensare.

Verum ex dictis iam ipsemet intelligere potest, quid sit statim, quancocycus &c. cum excurrere pos-

fit dilatio abdicationis dominij, regulariter loquendo, vsque ad quadriennium.

Et quia ego ponderando illum textum, quæsiui ab Aduersario, quodnam dominium abdicaturi essent Scholares, quando Superior abdicationem illis iniungeret post emissionem Votorum? & dixeram, in Sententiâ Aduersarij non posse esse *dominium particulare actiuum*: cum illud putet amitti per vota, neque *dominium particulare passiuum*; quia hoc etiam in sententia eiusdem, retinetur semper vsque dum emittantur vota solemnia, vel publica, neque *dominium in communi* bonorum Collegij; nam hoc solum priuantur Scholares per vota solemnia, si fiant professi; vel per publica, si fiant Coadiutores formati; quia, inquam; ista quæsiui; ad meam quæstionem nihil respondet. solum dicit *Scholares non habere dominium & possessionem in communi ex sententiâ Rodriquez. & Haij & Hieronymi Gabrielij, qui existimant, dominium in communi amitti ante professionem, aut vota publica.*

In qua responsione non video quid ad rem sit. Nam si in sententiâ Aduersarij Scholares post vota non habent *dominium particulare actiuum*, nec *dominium in communi*; & *particulare passiuum* non amittunt, nisi per professionem aut vota publica, vrgeo. quando Scholares iubentur à Superiore post vota multis annis ante professionem & vota publica, abdicare se dominio; quo dominio se abdicant? non *particulari actiuo*, nec *dominio in communi*. quia, vt ipse sentit, ista per emissionem votorum post Nouitiatum amittuntur: non do-
minio

minio particulari passivo, quia istud semper retinent. ergo aliquâ quarta specie dominij. quæ qualis futura sit; diuinare non ausim.

Ad tertium textum ex part. 3. respondet eodē modo, *promptus iurare esse intelligendum, si iustissima dispensationis causa adsint; additque se nequicquam morari prolixissima mea verba, quibus illum textum pōdero: quasi putem casum Titij in illo contineri.*

Defino hñc vrgere Aduersarium, quia cum *promptus sit iurare; si vel tantillum adigeretur; peieraret: et si mea verba prolixissima sunt; ostendat, si potest, quid ex illis demi possit. Profectò si vacaret; non esset difficile breuissimis eius clausulis in medium adductis obijcere illud:*

Sed tu dysticha longa facis

Porro casus Titij ex eodem textu bellissimè decidi potest.

Ad quartum textum ex exam. ait, *illo, suam sententiam confirmari, & meam damnari. quia ibi dicitur, esse abdicanda bona temporalia statim, nisi iusta dilationis causa intercedant arbitrio Superioris: & miratur, me non fecisse mentionem honestarum causarum, de quibus in illo textu.*

Sed quid erat opus meminisse istarum causarum? præsertim disputanti de casu Titij, qui in ingressu Societatis nec per ætatem, nec per patrias leges poterat se abdicare dominio rerum suarum: cum esset Minorennis. Textus autem expressè pro me est. Nam in eo §. 2. habetur promissio, quam Candidatus facit, *se relicturum omnia post vnum annum ab ingressu, quandocunque per Superiorem*

riorem iniunctum ei fuerit in reliquo tempore probationis, quod excurrit vsque ad professionem & vota publica.

Etenim ex hoc infero: si Superior non iniungat, nisi post vota, (vt ferè non iniungit) ergò post Vota dominium retinetur.

258 Ad quintum textum *exam. §. 5.* respondet Iuù illud solemne, *retentionem dominij secularium & spiritualium honorum cum dispensatione ob iustissimas causas concedi.*

Et ego meum solemne respondeo, fundamentum hoc de dispensatione & iustissimis causis esse ruinosum. vt verò intelligat, quàm hospes sit in Instituto Societatis; sciat abdicationem aliquorum bonorum *spiritualium*, vt ipse loquitur, hoc est, Ecclesiasticorum, non solum non præcipi in Societate, sed prohiberi. ita Congregatio Generalis septima *Can. 17 §. 4. Pensionibus tamen, inquit, Ecclesiasticis abdicare se in solidum nostros non expedit.*

259 In Consultatione *num. 23.* attuleram ex singulis Congregationibus generalibus varia Decreta, in quibus expressè supponitur retentio dominij particularis post vota; & statuuntur multa circa priorum bonorum distributionem. Ad hoc Argumentum EPOPTA ne verbo quidem respondere dignatus est. An quia Codicem non habuit ad manus? *An quia nihil in mentem incidebat, vt eius vtar verbis, quod suo scopo deseruiret?* An quia putat, totam Societatem errare in hac re, vt significat in Consultatione *Argumenti ex Observantiâ*
subse-

subsecutus ipse viderit, hoc mihi constat, ne si quidē Nestoris annos viuat; quicquam excogitaturū esse, quo Soli meridiano tenebras possit offundere.

Corollaria quaedam Aduersarij improbantur.

Primum est, posse vnumquemque ante ingressum in 60 Nouitium Societatis, res temporales in alios erogare, & per viam testamenti, & dispensatione alia quavis inter viuos part. 3. c. 1. lit. G. vtroque tamen modo irreuocabiliter. Exam. c. 4. §. 1. & 2. supra Arg. 1.

Quoad dispositiones inter viuos, non repugno; quoad testamentum, nego: & patet ex responsione ad primum Aduersarij Argumentum. falsum enim est, testamentum factum ante ingressum esse irreuocabile.

Secundum est, posse Nouitium intra biennium probationis, eodem modo res suas dimittere. arg. const. part. 3. cap. 1. lit. T. & parte 5. c. 4. §. vlt. iunct. c. 4. §. 1. exam.

Si intelligat, Nouitium posse intra biennium probationis testari irreuocabiliter, falsum est; quia nullum testamentum est sua naturâ irreuocabile: nec Aduersarius haecenus probauit, testamenta Nouitiorum Iure Societatis irreuocabilia esse. quod verò pertinet ad alias dispositiones inter viuos; verum est, posse fieri à Nouitijs: sed cū quibus limitationibus.

Prima est, si Superior consenserit; secunda si fiat in pauperes, & in Consanguineos in casu, quo iudicio duorum, vel trium electorum arbitrio Superioris iudicetur esse maioris perfectionis, & Deo gratias, vt supra declaratum est.

Textus

Textus autem illi citati ex 2. & 5. part. solum discernunt, ne durante biennio probationis; cuiquam precipiatur, aut vllus cōpellatur, vota emittere, sed solum permittatur, si pro suâ deuotione velit. & declaratur iisdem locis, ea vota non esse, (qualia sunt vota, quæ emittuntur post biennium) religiosa licet emittenda sint iuxta eandem formulam. Si ergò Aduersarius existimat, vi horum votorum amitti dominium, vel confirmari testamentum antea factum, sicut putat fieri per vota emissa post biennium; vehementer errat. non solum enim sunt vota simplicia, sed neque habent vim efficiendi vouentem Religiosum. quia à Societate & ab Ecclesia non acceptantur ad illos effectus, ad quos acceptantur vota post biennium.

162 Tertium est, *debere dimitti dominium ante, vel statim quantocys in continenti post Votorum simplicium substantialium emissionem absoluto Nouitiatus biennio ex exam. c. 4. §. 1. & 2. & Ord. Præposit. Gener. distribuendo bona in pauperes. nam non est necessitatis, sed consilij clausula illa, de distribuendo in pauperes.*

Locus ille examinis non loquitur de Renunciaturis suis bonis ante; vel statim immediate post vota; sed de Candidatis antequam recipiatur in Societatem, vt patet ex textu. quomodo verò intelligenda sit particula *quantocys* in Ordinatione Præpositi Generalis; iam diximus, eam seruari, si dominium abdicetur etiam post quadriennium, & distributionem in pauperes esse præceptam in Constitutionibus, satis supra pluribus locis probatum est.

Quæ

Quartum est. *Posse Scholares ad tempus, etiam post* ¹⁶³ *emissa vota, retinere dominium bonorum temporalium non omnes & singulos, nec semper, sed aliquos, & tunc demum si honesta, ut vult Exam. c. 4. §. 2. vel iusta ut vult, utraq; Constitutio GREGORII XIII. vel iustissima, ut habetur in Ordin. Præpos. Gener. dilationis & retentionis causa intercesserint: & cum hac limitatione, nisi ante ingressum aut vi voti tanquam causa, vel tituli, possidente alio ex titulo inualido dominium abdicassent. quam limitationem, fortè putat habere locum in Titio.*

Falsitas totius huius Corollarij patet ex paulo ante dictis; solum hîc addo, *causas honestas*, de quibus loquitur *Examen*, non requiri, ut dominium retineri possit post vota, sed post ingressum in Societatem: *iusta verò causa*, quarum est mentio in Constitutionibus GREGORII XIII. non postulantur tanquam Conditiones ad retinendum dominium, ita ut sensus GREGORII sit, *Scholares post vota retinent dominium, si adsint iustæ causa*. GREGORIVS enim enuntiatiuè asserit, *Scholares Societatis post vota retinere dominium bonorum suorum, cum alias iustas ob causas, tum ut Societas maiorem habeat libertatem dimittendi ineptos cum minore offensione*. In Ordinatione autem Præpositi Generalis ut supra monui, non habetur vox *iustissima*. sed *iusta*: & licet haberetur; nihil inde probari posset. quia Generalis concedit omnibus dilationem abdicationis, & retentionem dominij usque ad quadriennium. Porrò illa limitatio non est ad rem nostram, quia Titius per testamentum factum ante ingressum non abdicavit à se
vlllo

ullo modo sua bona; & emissio votorum simplicium, vt supra ostendi n. 125. & seqq. non est titulus sufficiens, vt Caius existens in possessione ex alio titulo inualido, possit sibi mutare titulum, & incipere possidere animo & nomine domini.

264 Quintum est. dimisso post vota dominio actiuo in particulari, retinere Scholares dominium in communi, & passiuum in particulari. illud in communi, donec ad vota Coadiutorum vel Professorum admittantur, hoc passiuum donec è Societate dimittantur.

Non possum mirari satis, quòd dicat, Scholares post vota retinere dominium in communi, & hoc ex dictis haberi. cum tum alibi sæpè in EPOPSI, tum, vt supra notauì, argumento quinto principali, ex professo probet ex Mand. sio, Rodriquez & Haio & Gabriello, Scholares non retinere dominium in communi.

Miror etiam, quod dicit de dominio passiuo in particulari. quia nihil frequentius habetur tota EPOPSI, quàm Titium transmisisse dominium bonorum suorum in Caium irrecuperabiliter. & si respondeat, hoc intelligi esse verum, dum manet in Societate: quæro ab illo, quomodo probet, Scholares Societatis post vota substantialia Religionis retinere dominium passiuum? cum in ipsius sententiâ per vota moriantur ciuilitè & confirment testamentum, & sint, vno verbo, tanquam Professi aliorum Ordinum? dicet fortasse, hoc esse peculiare in Societate, vt Scholares post vota retineant hoc dominium passiuum suorum bonorum, sed contra primò, quia in Aduersarij
opi.

opinionem de essentia voti paupertatis religiosæ, est reddere incapacem perpetuò omnis dominij, sicut reddit votum solemne. Deinde interrogo, ex quibus textibus Constitutionum Societatis aut ROMANORVM PONTIFICVM probet, Scholares post vota retinere *dominium passiuum* bonorum suorum? Respondebit, ex illis ipsis textibus, quibus ego probò retinere *dominium actiuum*. Sed primùm iam ostendi, in Consultatione à num. 10. vsque ad 27. illos textus nullo modo posse explicari de *dominio passiuo*.

Deinde per Aduersarium, Statuta Societatis & Constitutiones Pontificiæ, vbicunq; loquuntur de retentione dominij, requirunt ad illud retinendum *causas honestas, iustas, iustissimas, maximas, imò & urgentem necessitatem*, ac proindè non quibuscunq; & semper: sed paucissimis, & raro dominij retentionem concedunt post vota: quomodo ergò probauit, has causas intercessisse in casu Titij, si saltem vult illum retinere *dominium passiuum*? Dicet fortasse, ad huius dominij retentionem vel non requiri vllas causas, vel non adeò graues. Sed cum hæc responsio sit penitus imaginaria; refutatione non indiget.

II. Confutatio Argumenti ex Iure Pontificio à num. 44. vsque ad 51. refellitur.

Explicauit hæctenus EPOPTA Cōstitutiones Societatis, ni fallor, non parū infeliciter: & quod ego in genere de quibuscunq; Scholaribus probaui,

ui,

ui, eos semper habere iustas causas retinendi dominium post vota, *temere, textu & ratione destitutus frustra* nisi est ostēdere, id intelligendum esse solum de nonnullis, ex causis iustissimis, quales requiruntur ad dispensandum in obligatione Voti, quæ est de Iure diuino. Felicius fortasse confutabit Argumentum meum secundum petitum ex Iure Pontificio, hoc est, ex Confirmatione Constitutionum tot PONTIFICVM ROMANORVM, & ex declaratione ita perspicuâ GREGORII XIII. Sic ergo confutationem aggreditur.

165 *Confirmationis ea est natura, vt confirmato tantum robur addat, & firmitatem, non verò extendat ad non expressa in confirmato. Bald. in l. aduersus. n. 3. Cod. si aduers. rem iudic. Alex. Cons. 122. n. 21. vol. 6. neque enim in causato plus esse debet, quàm in ipsâ causâ c. cum dilecta. de confirm. vtil. vel inutil. Sed vbi causa non est efficax, neque causatum efficax erit. Bart. in l. cum quis. decedens. ff. de legat. 3. Atqui Constitutiones non concedunt dominium particulare adiuuum, nisi ex iustissimis causis, paucis & raro; ergo Confirmationes Pontificia solum illas confirmant in eodem sensu.*

166 *Respondeo: & accipio quod assumitur ab Aduersario in Maiore & datur in Conclusionē: sed nego minorē. vt enim demonstratum est, Constitutiones loquuntur vniuersaliter & de quibuscunque Scholaribus, & propter iustas causas generales, & maxime propter maiorem libertatem dimittendi ineptos cum minori offensione, concedunt omnibus & semper dominij particularis actiui post vota retentionem; ergo in eodem sensu ab APOSTOLICA*

SEDE

SEDE confirmatæ sunt. Atque hæc est prima ve-
litatione Aduersarij in hac secunda suâ Confuta-
tione. Examinemus iam, quàm solidè refellat Ar-
gumenta mea ex *Bullis Gregorianis* petita.

Primò sic argumentabar: GREGORIUS dicit, 167
retineri dominium illorum bonorum, quæ Scho-
lares debent pauperibus erogare iuxta pro-
missionem factam initio Tyrocinijs: promissio
autem illa est de erogandis bonis proprijs reli-
ctis in sæculo: ergò agit de *dominio actiuo particula-
ri* per *l. in re mandata C. Mandati*. Ergò non de do-
minio *in communi*. per *d. l. in re mandata*.

Refellit hoc Argumentum hac instantiâ. Reli-
giosi *dominio particulari priuati* sæpenumerò erogant bo-
na in *pios vsus*. ergò *falsa est assumptio*. Deinde addit,
Scholares *exui dominio in communi*, quod habent ante-
quam fiant Professi per *Vota solemnia*, vel *Coadiutores*
per *vota publica* ex *Rodriquez, Haio & Gabrielio*. er-
gò. consequentiam non infert.

Pudet me ad talia argumenta respondere. aio, 168
Scholares retinere dominium illorum bonorū,
ad quæ distribuenda in pauperes, se obligauerūt
per promissionem factam initio Nouitiatus: non
se obligarunt, nec poterant obligare ad distri-
buenda bona Collegiorum, quorum respectu est
dominium in communi, nec ad alia bona, nullo mo-
do sua: quid ergò mihi obijcis Religiosos domi-
nio particulari priuatos sæpè erogare bona in
pios vsus? deinde dato & non concesso, Scholares
dominio in communi exui ante vota solemnia vel
publica (licet hoc tu negaueris paulò ante) quid
R hinc

hinc inferis per illud ergo esto sint privati dominio in communi bonorum Collegiorum, adhuc tenentur ex suâ promissione distribuere in pios vsus bona relicta in sæculo. ergo illorum respectu retinent dominium particulare actiuum.

169 Secundum meum argumentum erat. quia GREGORIUS agit de illo dominio, quod retinetur ad tempus Generalis arbitrio describendum, & abdicari solet ferè post quatuor annos ab ingressu; non abdicatur autem dominium in communi nec particulare passiuum. ergo est dominium particulare actiuum.

170 Respondet ex præallegatis Authoribus, hanc esse falsissimam confirmationem & falsissimam suppositionem. hoc est, non abdicari dominium in communi post vota quando Superior dominij abdicacionem iniungit. Atque verissima. quia Scholares statim post vota simplicia, vt volunt citati Doctores ab Aduersario, licet fiant membra Collegij, nullum habent ius & dominium in communi: vel, iuxta veritatem, semper illud habent, vsque dum fiant Professi vel Coadiutores formati. ergo quando Generalis iussu se abdicant dominio, in sententia illorum Doctorum non se abdicant dominio in communi: quia illud nunquam habuerunt: neque eodem se abdicant in sententiâ verâ, quia illud retinent vsque ad professionem vel vota publica: & abdicatio fit multis annis ante hæc. ergo se abdicant dominio actiuo particulari.

171 Tertium meum Argumentum erat, in Bullâ Gregorianâ esse sermonem de dominio bonorum, quæ

quæ Scholares in casu dimissionis recuperant. Vnde inferebam, non posse esse *dominium particulare passuum*. quia Aduersarius putat, in illis bonis esse iam ius acquisitum tertio.

Ad Argumentum nihil responder; sed solùm quærit, *quid si aliquis dimitteretur à Societate, postquã sua bona renunciauit in pauperes? recuperabitne illa: an non dimitteretur cum magnâ offensione? Si dominium actiuum particulare bonorum retinendum est à Scholaribus, vt Societas habeat maiorem libertatẽ illos dimittendi cum minori offensione; sequitur vt hoc dominium nunquam sit abijciendum ante professionem vel vota publica: quod & nature votorum, & Constitutionibus Societatis oppidò aduersatur.*

Respondeo falsò inferri, dominium illud nunquam esse abijciendum. & rationem reddidi in *Auctario num. 30.* quia ad iniungendam dominij abdicationem, Societati sufficit moralis certitudo de constantiã suorum in Vocatione, & , quòd aliquando contingat, quempiam dimitti post renuntiationem omnium suorum bonorum; hoc non attendi. ad ea enim, quæ frequenter accidunt, iura se adaptant, & non ad ea quæ rarò. *l. nam ad ea. ff. de legibus.* Per se autem Societas spectauit hunc finem in retentione Dominij, vt suos probare posset non vno vel altero anno, sed pluribus arbitrio Generalis, qui non faceret contra Constitutiones, etiã si in aliquo casu non iniungeret abdicationem dominij alicui vsque ad professionem. Quod verò Aduersarius ait, *Dominium aduersari nature Votorum;* de solemnibus est verum;

quatenus sunt solemnia; de simplicibus Scholari-
um, quæ sunt essentialiter vota religiosa, est er-
roneum & contrarium definitioni GREGORII
XIII.

173 Quartò urgebam Aduersarium asserentem,
Scholares retinere *dominium passiuum*. quia contra
eiusdem aliam Assertionem, vota religiosa non
forent æqualia in omnibus Religionibus, & pos-
set vnum esse laxius alio.

Respondet, *ex parte vouentis, ex cuius intentione
æstimari debent vota esse æqualia. quia nec Scholares So-
cietatis, quantum est ex se, nec alij Religiosi possunt recu-
perare bona relicta in seculo. essent ergò solum inequalia
attentâ Superioris facultate, quia in Societate Generalis
potest Scholares dimittere liberè & reponere in statu, in
quo iterum sint capaces dominij: quod in alijs Religiosis
non potest fieri.*

174 Sed. vnde ille probat, hanc æqualitatem voto-
rum esse spectandam solum ex parte & intentio-
ne vouentis? ego contendo, spectandam esse ab-
solutè & ex naturâ ipsius Voti paupertatis ad-
missi ab Ecclesiâ cum retentione capacitatis do-
minij, cum qua non admittit vota aliorum Reli-
giosorum.

175 Postremò argumentabar ponderando illa
verba *Constitutionis Gregoriana*, quibus loquendo
de emittentibus vota simplicia post biennium,
dicit *dominium valeant retinere*; retinere enim est
tenere id quod habebatur §. *retinenda Inst. de inter-
dict.* sicut etiam ponderabam alia verba. *bonorum
suorum.*

Respon-

Respondet, *frigido colore me vti*, perpendendo hac verba, quia frequentissimum est Legumlatoribus, verbis *abuti*: & dominium etiam in communi rectè dicitur dominium honorum suorum.

Non nego, Legumlatores aliquando abuti vocabulis, qui tamen non est abusus attentâ subiectâ materiâ, ex cuius natura facilè intelligi potest, in quo sensu illud vocabulum accipiendum sit: quod declaro duobus exemplis ab Aduersario adductis. quando enim dicitur contractus ipso iure nullus rescindi. ex eo quod contractus ipso iure est nullus; necessariò sequitur non annullari, & rescindi à Iudice: sed declarari esse nullum. Item quando CHRISTVS alloquens DEIPARAM vocat illam *mulierem*, ex necessitate intelligimus non esse corruptam, sed Virginem; atqui in nostro casu, quæ necessitas cogit dicere GREGORIVM abusum fuisse vocabulo *retinendi*: nisi obstinatio Aduersarij, qui non potest dediscere haustum semel errorem, post vota biennij non retineri bona propria & paterna? maximè cum GREGORIVS in illa ipsa Constitutione sub grauissimis pœnis prohibuerit, ne quis ibi definita, audeat nisi quantum verba ipsa sonant, interpretari. nam quod addit de *dominio etiam in communi* rectè dici dominium honorum suorum; sapit ipsius ingenium desultorium, quo modò ait, modò negat, Scholares retinere *dominium in communi*. vide quæ dixi in Consultatione num. 26.

III. Confutatio Argumenti ex Obseruantia subsecutâ
num. 51. vsque ad 56. multiplicis erroris
arguitur.

ARgumentum validissimum, quod ego in
Consultatione num. 27. adduxi ab Obser-
uantia subsecutâ, ferè centenaria, & praxi recepta
in tota Societate vbiq̃ue terrarum dispersa, vt
Scholares post vota retineant dominium particu-
lare actiuum; Aduersarius profitetur, se enodaturum
vnâ responsione breuiter. Audiamus quid præstiturus
sit tanto hic Promissor hiatu.

177 Primò distinguit de Consuetudine. Si dicta, in-
quit, Consuetudo, & obseruantia, est, vt iustus solum de
causis dominium particulare retineatur; est secundum
Constitutiones, nec rectè dicitur earum Interpres, qua
hac in parte clara & perspicua sunt: si verò est Obseruan-
tia, vt reseruetur dominium particulare, & ad testamen-
ti factionem expeditum indistinctè, hoc est, quibuscunq̃ue
& semper; est contra dictas Constitutiones: id est, contra
Essentialia & Substantialia vota Religionis: ideoq̃ dubia,
& fortè non sine animæ periculo, vtpotè qua laxat vota
Deo facta, & reddit inutiles & frustratorios plurimos
Constitutionum textus, qui requirunt iustas causas: quare
praxis huiusmodi non est per Superiorem toleranda: &
addit, esse abusum fortè tantum excusandum ex eo ca-
pite, quia introductus sit ob errorem, & ideo esse cassandū
& nihili faciendum.

Deinde vehementer miratur, quod cum ego in meâ
Consultatione num. 29. testatus sim mori esse hodierni,
vt

ut post tres, vel quatuor annos dominium abdicetur; ipse hanc abdicationem distulerim vsque ad sextum, & rursus obmissas solemnitates ratificauerim, post alios annos quinque: & obiter monet, in Exam. c. 4. §. 2. statui, ut huiusmodi abdicatio ultra anni spatium non prorogetur.

Quod Aduersarius hoc loco vsurpans quoddam¹⁷⁸ testimonium Iacobi Kellerei in Cauea turturis. c. 41. ait, quot penè scatet verbis, tot habere Argumenta contra praxin & Observantiam retinendi dominium in Societate, hoc ego multo veriùs dicam de his Assertionibus EPOPTÆ paucis mutatis. Pluribus scatent erroribus, quàm verbis. vna excepta sententiâ, qua dicit Consuetudinem retinendi dominium particulare esse secundùm Constitutiones. quanquam ego erravi. Nã hoc ille affirmat solùm sub conditione, si iustis de causis dominium retineatur. imò non ego erravi, sed ille qui asserit, esse secundùm Constitutiones retinere dominium si adsint iusta causa: quasi verò non semper adsint. nam verum est absolutè retineri dominium & quidem iustis de causis, vt affirmat GREGORIVS in suis Constitutionibus: quæ causæ nūquam defunt. Cum, vt dixi, sint vniuersales, & in hoc sensu verissimum est, Constitutiones esse claras & perspicuas; sed numeremus paucis errores indignos venia.

Primus est, dum dicit, si reseruetur dominium in¹⁷⁹ distinctè, id est semper & quibuscunque aut expeditum ad testamenti factionem, esse contra Constitutiones. at nos demonstraui esse Constitutionibus conforme.

- 180 Secundus est. dum ait *domini retentionem esse contra essentialia & substantialia vota Religionis*. At hic error expressè damnatus est à GREGORIO XIII. in suis Bullis.
- 181 Tertius error est. Quòd putet, *iustis de causis retineri posse dominium post vota: & nihilominus in ipsius sententiâ dominium esse contra Essentiam & Substantiam voti Paupertatis*.
- 182 Quartus error est. Quòd censeat, *Scholares retinere dominium bonorum ex dispensatione in voto Paupertatis*. quod primum est falsissimum, quia hoc votum in Societate ex intentione Vouentium, & Ecclesiæ, non excludit dominium; Deinde repugnat opinioni ipsius Aduersarij, qui non negat, Scholares retinentes dominium, esse veros Religiosos, quod implicat, si Essentia paupertatis Religiosæ excludit dominium; & omnia tria vota requiruntur ad substantiam status Religiosi.
- 183 Quintus error est. quòd *affirmet, si Scholares non abdicent quamprimum & in continenti dominium, vel sine iustis causis retineant; inutiles esse & frustratorios plurimos Constitutionum textus*. hoc patet ex supra dictis esse falsissimum.
- 184 Sextus error est. quòd *Scholares retinentes dominium, si cum illis non sit dispensatum ex causis iustis, peccent mortaliter*. Nam falsum est, illos egere dispensatione: & licet egerent dispensatione; non esset dispensandum in Iure diuino, sed ad summum in Constitutionibus, (licet hoc sit falsum) quæ non obligant ad peccatum.
- 185 Septimus error est. quod putet, *si non statim se abdicens*

abdicerent dominio, non impleri vota quantocumque, & Deo minus dari, quam debetur. Nam vota Scholarum, ut supra probatum est, non obligant illos ad abdicandum dominium statim, sed quando Superior iubeat.

Octavus error est, dum affirmat praxin & obser-¹⁸⁶uantiam in vniuersâ Societate receptam, non esse tolerandam, & esse abusum.

Nam licet esset contra Constitutiones, quod est falsum, iam post integrum sæculum esset consuetudo legitime præscripta. c. cum dilectus 8. de consuet. & ibi DD.

Nonus error est, dum ad confirmandam sen-¹⁸⁷tentiam suam de retentione dominij concedenda solùm raro & nonnullis, & de abusu, & damnabili nec toleranda consuetudine contrariâ, adducit verba Kellersi loc. cit. quæ hic describam: ut illis ipsis tam multiplex error EPOPTÆ coarguatur. Societas, inquit Kellerus, viget & floret, statq; in primâ regulâ fundatoris IGNATIÏ: nihil de pristino rigore leniuit, nihil noua laxitatis admisit, Constitutionesq; accuratè seruantur; omnes in vsu sunt; contra nullam impunè delinquitur, Paupertas etiam reddita est astrictior. Si EPOPTA tam multis nominibus, & de me, & de Societate vniuersa non esset ita meritis malè; cogerer illi diligentissimè gratias agere pro hoc tam luculento Kellersi testimonio, quo omnis abusus in materia paupertatis abesse à Societate comprobatur.

Decimus, qui sequitur error, seorsim enume-¹⁸⁸randus est; quia sanè decumanus est, & singulari cum animositate (ne quid grauius dicam) con-

R § iunctus.

iunctus. Homo priuatus, rerum nostrarum notitia leuissimè aspersus, obseruantiam vniuersæ Societatis, integro sæculo vbiq̃ue terrarum receptâ, praxin à septem Generalibus Congregationibus approbatam, quam sex Præpositi Generales, omnes Superiores, omnes Theologi totius Ordinis, denique vniuersa hæc Religio (in qua tot viri sunt literis præstantes, prudentia singulari & moribus laudabiles, imò nonnulli aris & publico cultu ab APOSTOLICA SEDE donati) confirmauit. & SACRA ROMANA ROTA toto orbe venerabilis, vocauit *inconcussum vsum Societatis*, de cuius viribus dubitari non possit, & quæ non solum non repugnet Constitutionibus Apostolicis: verum etiam illis maximè conformis. quin & Iuridica ALMÆ VNIVERSITATIS INGOLSTADIENSIS FACULTAS, suo in Responso tanquam quotidianam & notissimam est contestata, audet dicere, esse nihili faciendam, cassandam, non tolerandam, & (ne omninò immitis videatur) solum excusandam ob errorem, & si Deo placet, ob ignorantiam Iuris Societatis, & Constitutionum Apostolicarum: quibus magnus ipse Papinianus nuper de cælo delapsus, sua EPOPSI admirabili nouam attulit lucem, quam vniuersa Societas si non venerabunda, admirabunda saltem, suspicere, eiusque beneficio tam inueteratū errorem, & abusum agnoscere, & agnitum corrigere debeat, & sæculo iam fere à sui fundatione verrente, incipiat inducere in mores, vt omnes Nouitij ante, vel post vota, absoluto tyrocinio, statim, quantocyus, in continenti, intra vnum diem, antequam
 ad ex-

ad externos diuertantur actus, omnia bona sua distribuunt in pauperes: vel, si ipsis placeat, donent cōsanguineis (quando in eius erroneâ sententiâ, *hæc erogatio in pios vsus, non est necessitatis sed consilij*) nec patiatur, quemquam post vota retinere dominiû; nisi forrè in aliquo casu raro, cum nonnullis, ob causas honestas, iustas, iustissimas, graues, magnas, maximas, urgentes, necessarias, quæ vix possunt accidere, contra ius diuinû dispensetur, per potestatem, quæ nõ deest Societati, vt retinere possint suorum bonorû dominium actiuum particulare. Mirum sit; si Aduersarius sibi non persuaserit, fore, vt Societas vniuersa in primo Conuentu generali sit Deo gratias actura, quod meus EPOPTA ipsam tam turpi errore liberauerit, de quæ tam intolerando abusu admonuerit: ac forrè tam insigni Benefactori egregium aliquod monumentum, grati animi ergò, decretura: tum verò abolitura, vel saltem interpretatura ad EPOPTÆ mentem omnes Constitutionum textus, & Decreta hæctenus facta de bonorum propriorum retentione: & porrò seuerissimè iussura, vt in posterum, non aliter obseruentur, quàm quo modo EPOPTA diuinitus oblatâ sibi luce illustratus, pro sua charitate & zelo erga Societatem, præscripsit.

Quod autem admirabatur, me contra morem¹⁸⁹ hodiernum distulisse abdicationem bonorum ultra quadriennium; postulat, vt reddam illi mei facti rationem. quid si non placeat? quid si nolim? quo iure hoc à me postulat? &, si tamen velim respondere, dicam me nondum eo tempo-

re

re annum vigesimum expleſſe: dicam, id non permiſiſſe patrias leges: dicam habuiſſe me illas *iuſtas & iuſtiſſimas cauſas*, ob quas debuerit mecum diſpenſari. & ſi vrgeat, quæ fuerint; comminiſcar non vnas, ſed volo illi ſincerè aperire id, quod res eſt. Mea abdicatio non fuit facta heri vel nudiuſtertius: ſed ante annos vnum ſupra quadraginta: quo tempore Ordinatio Præpoſiti Generalis de non differendâ abdicacione vltra quadriennium, in mores Societatis nondum erat inducta. Pauci enim primis temporibus abdicabant ſe ſuis bonis, ante tempora proxima emiſſioni votorum ſolemnum vel publicorum. vt, vel hinc intelligat Aduerſarius, primorum illorum temporum Superiores Societatis, quorum plerique SANCTO FVNDATORI conuixerant, eiſque ſenſa probè norant, non exiſtimariſſe, renunciaciones bonorū eſſe faciendas ante vel poſt vota *ſtatim, quantocys, in continenti*, vt EPOPTA contendit.

190 Quod denique obiter monebat, *in Exam. c. 4. §. 2.* ſtatui, vt dominij abdicatio vltra anni ſpatium non prorogetur; inter alios errores numerari debet. nam promiſſio, de quâ ibi eſt mentio, hoc eſt, de abdicando dominio, non fit de abdicando illo intra primum annum: imò intra primū annum non obligat: ſed de abdicando poſt vnum ab ingreſſu annum, non ſtatim vt malè Aduerſarius interpretatur, *ſed quancuncque per Superiorem inunctum fuerit in reliquo tempore probationis, quo completo* (inquit textus) *ante profeſſionem profeſſi & ante tria vota publica Coadiutores re ipſa relinquere ac pauperibus*

ribus dispensare debent. hic ergo, id est, incertum illud tempus, quo Superior iusserit, est terminus, ultra quem abdicatio dominij prorogari non potest: & non, ut EPORPTA somniat, ultimus dies anni ab ingressu in Nouitiatum.

IV. *Confutatio Argumenti ex Iure Communi* num. 56. usque ad 61. & à num. 69 usque ad 77. *improbatur.*

ARgumentum, quod ego in Consultatione, ¹⁹⁷ dico ex Ratione petitum, ille dicit ex Iure communi. perinde est. hoc ergò argumentum, antequam confutare aggrediatur, dupliciter me carpit.

Primum est. quod remotissima sint ab hac nostra disceptatione: que ego non semel in Consultatione inculcaui: posse Ecclesiam & summum Pontificem ex potestate sibi à Christo collatâ admittere vota simplicia Paupertatis, Castitatis & Obedientia, tanquam vota substantialia Religionis cum retentione dominij actiui particularis. & addit, sibi de potestate summi Pontificis disputare mentem non esse: neque hoc pati religionem. Itaque videtur hoc Pontificiæ Authoritati non denegare.

Secundum, quod nimis confidenter dixerim, esse probatum, testamentum in seculo factum à Titio confirmatum non fuisse, nec dominium in Caium transmissum, & subdit, hætenus nullam rationem huius rei, nisi fortè à Dominio, sed insufficienter petitum à se in totâ meâ Consultatione inuentam esse.

Ain-

192 Ain verò esse remotissima à nostra disceptatione, quæ afferuntur de potestate Ecclesiæ & SUMMI PONTIFICIS? Ego sic argumentabar: SUMMVS PONTIFEX potest admittere vota simplicia, tanquam vota substantialia Religionis, ita vt votum Paupertatis non excludat ad tempus dominium rerum temporalium; atqui hoc fecit summus Pontifex GREGORIUS XIII. in votis, quæ emittuntur in Societate post biennium probationis. ergò in Societate post vota simplicia retineri potest dominium ad tempus: & consequenter votum paupertatis Scholarium non confirmat testamentum antea factum; nec est titulus validus ad transmittendum dominium. hæc Conclusio, in quâ, etiam per Te, consistit status nostræ Controversiæ, deducitur immediatè ex illis duabus præmissis. Quo modo ergò audes affirmare, quæ afferuntur de potestate SUMMI PONTIFICIS esse remotissima à disceptatione nostra?

Quod ad secundum pertinet, magnoperè vereor, vt seriò affirmes, te in mea Consultatione nullam inuenisse rationem, quâ probetur, Titium per vota non confirmasse Testamentum, nec transmisisse dominium in Caium. nam mihi videor aliquot adduxisse: ipse quæ non parum laborasti (sed frustra,) in illis soluendis. Non hoc, inquis, dico. Inueni aliquam rationem, sed insufficienter petitam à dominio. Adeone tibi videretur insufficientis ratio à Dominio petita? si enim ostendi ex Iure Societatis, ex Pontificijs Constitutionibus, ex Obseruantia subsecuta, ex Ratione, & Refutatione

ratione omnium tuorum Argumentorum, Scholares postvota retinere *dominiū*, & omne *Ius* suorum bonorum *actiuum*, & *particulare*; quā fronte, nisi fortè, quam perfricuiſti, pronuncias, esse *insufficientem* hanc rationem à *dominij* retentione *petitam*, vt proberur, Titium non confirmasse testamentum, nec transmisſisse dominium in Caium? si concedis, à me probatum fuisse, Titium post vota retinere dominium; quomodo affirmare audes *insufficienter* probatum esse, Titium non confirmasse testamentum, nec bonorum suorum dominium in Caium transmisſisse? num existimas Titium retinere dominium, etiam post confirmationem testamenti, & postquam illud in Caium transtulit? Tu videlicet collimasti: & *sufficienter* probas contrarium, qui totus es in eo, vt probes. Titium non posse testari, & non posse reuocare testamentum factum in saeculo, quæ, vt iam discere potuisti, licet à me concederentur; tamen inde non sequeretur, eum amisisse dominium, aut in quemquam illud transmisſisse, vt supra toties probatum est.

Hæc præfatus Aduersarius aggreditur, meas ¹⁹³ argumentationes, quibus probare satago de *essentiâ* & *substantiâ* voti non esse priuare illico *vouentem* dominio bonorum temporalium, quæ habebat. Prima erat huiusmodi. votum est quædam lex priuata, quam vouens sibi ipse indicit. atqui nemo potest ita legem sibi indicere, quin eam reuocare possit ex *l. si quis ff de legat. 3.* ergò nemo potest sua priuata voluntate per votum à se auferre *capacitatē* iuris & *dominij*.
 Secun-

194 Secunda argumentario erat. status Religionis perfectus, à Christo institutus, & qui semper perseveravit in Ecclesia, non excludit capacitatem dominij, vt patet in antiquis Religiosis, qui dominium aliquarum rerum retinebant, condebant testamenta, in quorum testamentorum fauorem etiam leges Imperiales *l. generali C. de SS. Eccles. & l. si quis Presbyter. C. de Ep. & Cler.* aliqua statuerunt, ergò possunt esse verè & propriè Religiosi, retinentes capacitatem dominij.

195 Tertia ratio erat. quia nò est coæuum voto paupertatis Religiosæ, vt auferat capacitatem dominij: tum quia, vt dictum est, antiqui Religiosi illa nò caruerunt: tum quia potest esse aliqua Religio cù solis votis simplicibus, ac proinde carètibz illa solènitare, & effectu inducendi incapacitatè dominij.

196 Quarta ratio erat. quia, vt votum Paupertatis faciat vouentem dominij incapacem, non habet, nisi ex Institutione Ecclesiæ à tempore GREGORII MAGNI, qui in *cap. quia ingredientibus.* approbavit. *Authen. Iustiniani. Ingressi. C. de Sacros. Eccles.* Ergò, sicut Ecclesia potuit voto Paupertatis adiungere hanc vim efficiendi vouentes incapaces dominij; ita potuit non adiungere: & de facto nò adiunxit votis simplicibus Scholarum in Societate. Aduersarius *num. 57. 58.* conatur respondere ad primam ex his, rationem: ad reliquas tres non responderet ex professo sed *num. 69. & seqq. & num. 74.* proponit duo Principia, siue duas Assertiones, ex quibus, nisi fallor, opinatur, illa argumenta refelli. Examinabimus prius Confutationem meam

primæ Rationis, postea illius Assertionēs, vt appareat, num ex illis confutentur reliqua tria argumenta, & in fine expendemus alia quædā ipsius argumenta hinc inde sparsa.

De Confutatione primæ Rationis.

NEgat illud assumptum, quo dicebam, ne-197
minem posse ita sibi legem indicere, quin eam reuocare possit. primò quia *contractus ex conuentione legem habent.* Ergò si mea assumptio est vera; sequitur impunè contemni, & non obseruari posse.

Secundò. *Sequeretur arctiori nexu constringere obligationem comparatam hominibus, quàm Deo per votum.* quoniam obligatio comparata hominibus non aufertur, nisi parte consentiente: per me autem vouens potest reuocare hanc legem, quam sibi indixit pro sua voluntate. ergò, &c.

Tertiò dato etiam, quod vouens possit voluntatem, per quam voto Paupertatis se obligauit, reuocare, hoc est verum solum in casu, quo alius non sit in detentione & possessione rerum temporalium vouentis per ipsum votum abdicatarum, sed earundem possessio sit apud vouentem; at si earum rerum possessio sit apud alium, vt re ipsa est in casu Titij apud Caium; illud est falsum. Vt planè intelligatur, quam vim habeat mea ratio de capacitate & incapacitate dominij, & quod robur sit in Confutatione Aduersarij.

Primò notandum est, tria requiri, vt aliquis 198
per actum suum acquirat rei alicuius temporalis

S

domi-

dominium. Primum est, *capacitas remota*: quæ in hoc consistit, vt quis sit creatura rationalis, & habeat expeditum vsum rationis, nec vlla lege positua redditus sit inhabilis ad dominium acquirendum; Alterum est, vt velit dominium acquirere. parum enim prodesset, vt quis posset, si non vellet. & hæc potest appellari *potentia seu capacitas proxima*. Tertium est, vt quis per aliquem actum voluntarium re ipsa dominium comparet, v.g. acceptando donationem, emendo aliquam mercem, & similes contractus celebrando. vid. *Menoch. i. Presumpt. q. 80. n. 11. & 4. Presump. 19 §. n. 1.*

Ad amittendum autem dominium alicuius rei per propriam voluntatem, requiruntur etiam tria. Primum est, vt quis possit dominium amittere, ad quod pariter requiruntur vt habeat vsum rationis, & nulla lege positua reddatur inhabilis ad alienandum. Secundò requiritur, vt velit alienare. Tertio, vt re ipsa alienet. per *l. alienationis 28. & ibi Rebuff. ff. de verb signif.*

199 Secundò notandum est; incapacitatem ad retinendum vel acquirendum dominium esse duplicem: Vnam *remotam*, & *aliam proximam*. *Remotam* nemo potest contrahere sua propria voluntate: sed vel prouenit à natura, vel à lege positua, v.g. stultus & rationis expers à natura habet, vt non possit per actum suum acquirere dominium. & solemniter professus habet à lege, vt non possit illud retinere neque acquirere. *incapacitas* verò *proxima* tam retinendi, quam acquirendi dominium, pendet à propria voluntate. Etenim dum

dum aliquis manet in tali dispositione volūtatīs, ut velit omninō abdicare se dominio rerum suarum, vel non velit amplius illas retinere; habet *proximam incapacitatem* ad illas retinendas, & nil aliud deest ad hoc, ut re ipsa illas non retineat, quā actus aliquis sufficiens ad illarum dominium abdicandum, qualis esset v.g. donatio, vel etiam actus volendi illas habere pro derelictis. Similiter *incapacitas proxima* ad rei alicuius dominium acquirendum eo ipso esse intelligitur, dum quis manet in actuali dispositione voluntatis non volendi quicquam acquirere.

Ex dictis infertur, non posse esse materiam ²⁰⁰ voti *capacitatem* vel *incapacitatem remotam* retinendi & acquirendi dominium. quia, ut dixi, hæc pēdet vel à naturā & lege positivā. potentia autem & *capacitas proxima*, licet & *incapacitas* acquirendi & retinendi dominium, potest esse materia voti. quia, ut dictum est, hæc consistit in libero actu nostræ voluntatis: & ideo votum Paupertatis potest obligare vouentem ad non volendum retinere, nec acquirere dominium: & si vouens absolutè hoc intendit; peccat contra votum, volendo retinere, vel acquirere: & consequenter etiam retinendo & acquirendo; non tamen propterea absolutè factus est incapax ad retinendum vel acquirendum, quia non habet *incapacitatem remotam*, quæ proveniat à natura vel lege: sed solum habet *incapacitatem proximam*, quæ consistit in ipsius volentis actu libero non volendi retinere, vel acquirere dominium: qui actus, dum

perseuerat, reddit vouentem non remotè, sed solum proximè incapacem. quocirca si mutet voluntatem, & velit retinere vel acquirere dominium; iam erit absolutè capax, vel non incapax retinendi & acquirendi.

201 Tertio notandum est, votum paupertatis, quod emittitur in Societate post biennium probationis, ex intentione vouentium & Religionis acceptantis, non habere pro materiâ actum non volendi retinere dominium rerum suatum absolutè: sed cum hoc addito, non volendi retinere & de facto relinquere, *quandocunque Superior iusserit*, sicut nec est materia huius voti actus non volendi acquirere dominium absolutè, sed cum addito, id est, *sine consensu Superiorum*. ex quibus fit, Scholares Societatis post vota, si Superior non iubeat abdicare dominium, non peccare, volendo illud retinere, & retinendo. Atque ex his omnibus facilè est respondere ad argumenta contraria.

202 Ad primum enim, dico, non esse parem rationem voti & contractus humani. quia ad contractum humanum concurrunt vtriusque contrahentis voluntas. *l. Labeo. 19. ff. de verb. sig.* obligatio autem con surgens ex voluntate duorum non potest auferri per voluntatem vnus tantum, in ordine ad id, ad quod se obligauit. *per l. nihil tam naturale est. 35. ff. de Reg. iur.* Huc accedit, quod contractus, & conuentiones humanæ mutuae habent robur & firmitatem à lege naturali vel positua, quibus stantibus, etiam si quis velit, non potest contem-
nere

nerere & non obseruare contractum, & conuen-
tionem initam per *l. nemo potest. 7 s. ff. de Reg. Iur.* At
in voto, quo quis se obligat ad actum non vo-
lendi retinere dominium vel acquirere, non con-
currit vlla lex naturalis vel positua, quæ faciat
vouentem incapacem ad volendum retinere &
acquirere dominium: & ius naturale de obser-
uando voto, solùm facit, vt quis volendo retinere
acquirere dominium peccet: & idcirco, sicut
vouens vouendo indixit sibi illam legem, vt non
vellet retinere vel acquirere dominium; ita liberè
potest retractare & velle retinere aut acquirere,
& sic habere *capacitatem proximam siue non incapa-*
ciatē ad retinendum vel acquirendum, quod e-
rat antecedens mei argumenti.

Dicet. Ergo Scholaris Societatis saltem pecca-
bit contra votum, volendo dominium bonorum
suorum retinere.

Respondeo. Negando assumptum. quia, vt
modò dixi, votum Scholaris non est absolutè de
non retinendo & non volendo retinere, sed quā-
do Superior iusserit abdicari. Peccaret, si vellet
retinere etiā postquā Superior abdicari iussisset.

Ad secundum negatur sequela. hoc est, minus²⁰³
fortiter obligaturum votum, per quod Deo ac-
quiritur obligatio, quā humanas cōventiones, per
quas acquiritur homini. nā in ordine ad peccatū
fortius obligat votum, quā conuentio vlla hu-
mana, sed, quod pertinet ad nullitatem actus, vo-
tum ex natura suā, licet frangatur, non irritat a-
ctum contrarium, vt patet in contrahente matri-
monium,

monium, post votum simplex Castitatis, & in accipiente aliquid temporale post votum simplex Paupertatis. At in multis conuentionibus humanis, si vna pars tantum tentet contra facere; nihil efficit. v. g. qui donauit sua, non potest retrocedere. & ratio diuersitatis est, quia si altera pars non consentiat; lex naturalis & positua sæpissime irritat actus contrarios. Si autem per votum aliquid promittatur Deo, spectatâ solâ naturâ voti, nulla lex est, quæ annullat contrarium actum.

304 Ad tertium patet ex alibi dictis. Vide num. 123. & seqq. quia in casu Titij licet Caius esset in detentione aut possessione rerum ipsius Titij vouentis; tamen votum Titij, vt ostendi, non est titulus habilis ad transferendum dominium, ita vt Caius potuerit mutato titulo, incipere possidere nomine & animo domini.

Ex his postremò infertur, rectè fuisse à me dictum; vouentem & se obligantem ad volendum retinere vel acquirere dominium mutata voluntate, posse recuperare illam capacitatem, quam per votum abstulerat. quia hæc est *capacitas proxima*, de qua loquor, non *remota*. & ideo sicut reuera per votum fuit amissa; ita mutata voluntate propriè dicitur recuperari.

De Principijs seu Assertionibus Aduersarij, quas ponit ad refellenda alia irra mea argumenta.

305 **P**rima Assertio habetur num. 69. Est autem, inquit, hæc de re nostra hæc sententia: per præstationem
voti

Votorum substantialium statim vouentem in potestatem Ecclesie vna cum proprietate & dominio rerum temporalium perpetuò transire sine vllâ hoc specialiter sanciente Ecclesie constitutione, ex naturâ quasi & votorum qualitate. habemus huius sententiae Assertorem Bartol. in Authent. ingressi. n. 2. C. de S. S. Eccles.

Secunda Assertio est num. 74. est ergò, inquit, ea²⁰⁶ nostra sententia. non iure Ecclesiastico priuari dominio religiosum: non etiam priuari demum per emissionem votorum: nec, nisi ineptè, votorum solemnitate: Sed priuari iure Ciuili canonizato in cap quia ingredientibus.

Examinemus tantisper hæc Aduersarij principia, vt videamus, num illi deseruiant ad soluendas meas rationes.

Primò. Noto vtrobique dici ab Aduersario²⁰⁷ suam esse sententiam. Itaque si ostendero, hæc principia inter se pugnare; non poterit negare, se in hac re pugnancia sentire.

Secundò. Quæro ab illo. quid sibi velit cum²⁰⁸ dicit. num. 69. vouentem transire statim in potestatem Abbatis ex naturâ quasi & votorum qualitate? cur apponitur illud Quasi? an vt significet, istum transitum non esse de essentia votorum, sed quasi essentia? An vt significet, non esse essentiam, sed solùm proprietatem quarto modo votorum, quæ conueniat omni soli, & semper si hoc vult; perinde est in nostro proposito, ac si esset de essentia. An, vt indicet, esse solùm qualitatem accidentalem votorum, & aliquid extrinsecum superadditum, quod possit adesse, & abesse absque corruptione votorum substantialium Religiosorum? si hoc

S 4

vult;

vult ; non dissentio. Ego quoque idem assero. Sed tunc illi difficilè erit explicare, quid sit istud extrinsecè superadditum, per quod vota religiosa *faciant transire vouentem in potestatem Abbatis* cum amissione omnis dominij, nisi fortè dicat esse Constitutionem humanam, vt videtur velle, ab Ecclesia canonizatam. quod si fateatur ; non facilè respondebit ad mea argumenta.

209 Tertiò interrogo, quo modo non pugnent inter se hæc duo? *per præstationem votorum statim vouens transit in potestatem Ecclesie cum proprietate & dominio. & vouens non priuatur dominio per emissionem votorum.* An fortè sunt quid diuersum votorum præstatio & emissio? Item illa: *vouens transit in potestatem Ecclesie cum proprietate & dominio ex naturâ votorum sine vllâ hoc specialiter sanciente Ecclesia Constitutione. & vouens priuatur dominio, iure Ciuili canonizato in cap. quia ingredientibus.* Qui textus Auctoritatem habet à S. GREGORIO MAGNO, & consequenter ex Constitutione Ecclesie.

210 Quarrò scire aueo, An putet, Imperatores & Laicas potestates potuisse legem condere habentem vim obligandi religiosos, & efficiendi illos incapaces dominij sine Auctoritate Ecclesie? si affirmit ; toto cælo errat. si neget : qua ratione asserit, *vouentem transire in potestatem Ecclesie cum proprietate & dominio ex iure Ciuili canonizato in cap. quia ingredientibus* quod est eiusdem Ecclesie? si enim hanc canonizationem auferas ; nullam vim ad hoc habebit lex Imperialis.

211 Quintò, Cupio mihi explicari ; cur non nisi *ixptè dicatur*

dicatur num. 74. religiosos priuari dominio, votorum solemnitate? Equidem nullum haëtenus Doctorem inueni præter te, qui non dicat, Religiosos priuari dominio, per vota solemnia. certè, si votum solemne hanc vim habet, non habet quâ votum, sed quâ solemne est, ergo forma vel ratio formalis, per quam hanc vim habet. est solemnitas.

Sextò. In supradictis Assertionibus Aduersarij²¹² habeo aliquas difficultates. Prima est. quâ fieri possit, *vt vouens transeat in potestatem Ecclesie cum proprietate & dominio per prestationem votorum substantialium, ex naturâ ipsorum votorum, cum antiqui Religiosi essent substantialiter Religiosi: & tamè retinerent dominium?* & in Societate ex definitione Sedis Apostolicæ aliqua vota religiosa substantialia non habeant vim priuandi dominio? ad hoc argumentum erat respondendum: & non vagandum per auia & deuia. Secunda difficultas est, *Quâ fieri possit, vt sine sanciente Ecclesie Constitutione habeant vim vota priuandi dominio:* cum communis Doctorum sententia sit, hanc vim priuandi habere solùm vota solemnia? Et solemnitas hæc sit ex solâ Ecclesie Constitutione inuenta, vt fusè probaui in II. Parte? Tertia difficultas est, quomodo *non priuetur dominio Religiosus iure Ecclesiastico:* cum omnes Doctores dicant, priuari ex vi *textus in cap. quia Ingredientibus.* quod est Ius Canonicum & Ecclesiasticum? Sed hæc satis sint de duabus hisce Assertionibus, & Principijs Aduersarij, ex quibus apparet, non posse solui tria illa mea argumenta posita num. 193. 194. 195. quoniã

reuera essentia status Religiosi à CHRISTO instituti non includit dominij incapacitatē: neque hæc est cœua Religiosæ Paupertati: sed habetur solùm ex Ecclesiæ Constitutione. Persequamur reliqua, quæ subnectit. & videamus, vtrum expiscari possimus aliquid quod eruditorum gustui, ac palato sapiat.

Expenduntur quadam Aduersarij Argumenta & Responsiones à num. 69. vsque ad 77.

214 Primò num. 69. ex doctrinâ Bartoli assertit, per ingressum in Monasterium, sine nouâ apprehensione Monasterium omnium bonorum possessionem & dominium acquirere.

Respondeo hoc esse verum per ingressum cum effectu, hoc est, per emissionem professionis & votorum solemnium. verba. n. cum effectu sunt accipienda. l. si per alium §. docere. ff. ne quis eum qui in Ius vocat. est, vi exim. l. 1. §. hac verba ff. ne vis fiat. &c. Scholares Societatis non emittunt professionem, sed vota simplicia.

215 Secundò, multis Doctorum testimoniis relatis probat, ingressos monasteria, capite minui, & mori ciuilliter.

Respondeo hæc esse vera de ingressis cum effectu, & professis solemniter, & stando in Iure communi. quo in hac parte Societas respectu Scholarium non regitur.

216 Tertio impugnat meam sententiam, vbi dico, Ecclesiam adiunxisse voto illam vim priuandi
omni

omni Iure & dominio. quia Baldus. *Rimin. Iun. Menoc. & D. Mart.* docent *ingredientes Monasteria priuari dominio per primum ingressum.* non tantum per eum, qui fit per Professionem. Respondeo, hanc doctrinam non admitti à multis alijs, præsertim post *Concil. Trid. Sess. 25. de Regul. c. 16.* & licet hoc esset verum; primus Ingressus non posset habere illam vim, nisi ab Ecclesiæ Auctoritate.

Ad confirmationem, qua dicit, *hanc ipsam sententiam Baldi &c. necessario amplecti debere illos, qui autumant. Si Pater Filio sub cōditione si sine liberis decesserit, fratrem substituerit, institutus vero post ingressum in Monasterium intra annum probationis adhuc Nouitius decesserit. bona acquiri monasterio excluso substituto. Vel venientibus ab intestato.* Respondeo, hanc doctrinam de exclusione substituti, &c. in isto casu non admitti communiter à Doctōribus. Vide *Sanchez in Decal. lib. 7. c. 3. num. 92.* Vbi pluribus etiam docet, dominium rerum Nouitij non transire in Monasterium vllō modo, nec irreuocabiliter, nec reuocabiliter, nisi cum certis limitationibus, quæ in casu nostro non militant.

Quartò. Ad impugnationem cuiusdam mei²¹⁷ argumenti desumpti ex voto Castitatis, cum quo stat Ius in corpus coniugis post consummatum Matrimonium, Aduersarius dicit esse *ineptam objectionem.* Sed cur quæso *inepta* dicitur? contendebam, non esse de essentia Religiosæ Paupertatis auferre Ius & dominium radicale respectu bonorum temporalium: sed solum vsum. demonstraui hoc à pari in religiosa Castitate, quæ stat cum Iure in
corpus

corpus coniugis, quam paritatem approbat *Ena. Rodriguez, Vasquez, Suarez, Sanchez*, alijque plures. quid solidi opponi potest? Respondet, non esse mirum, quod ius in corpus coniugis maneat cum voto castitatis, quia matrimoniū consummatum est indissolubile. Sed hoc est nugari: si essentia religiosæ Castitatis non excludit Ius in corpus coniugis, cur votum Paupertatis excludit Ius & dominium bonorum.

218 Quintò, num. 75. infert. *quantum ad priuationem dominij attinet, frustra me distinguere inter vota solēnia & simplicia substantialia Religionis, propriè dicta, frustra etiam me sapissimè monere, Religiosos primorum seculorum fuisse verè & propriè Religiosos, & nihilominus capaces dominij: & falsò præterea à me asseri, vota Scholarium se habere instar merè simplicium. quoniam in Consultatione num. 57. habere effectum votorum solēnium dixi. Sed sanè hæc omnia sua spontè cadunt, vt patet ex dictis. Quod dicit num. 57. me concessisse, vota simplicia habere effectum votorum solēnium; respectu abdicationis dominij; falsò dicit. quia illud affirmo non de votis simplicibus Scholarium, sed Coadiutorum formatorum.*

219 Sextò num. 75. extremo ait, *me petere principium, quando assero, Scholares per vota non priuari dominio: & reddo rationem: quia hunc effectum priuandi dominio habent vota solūm ex constitutione Ecclesiæ, cui non placuit eandem vim annectere votis Scholasticorum. Pro me cupio responderi à Dialecticis, qui probè norunt, tunc esse petitionem principij, quando redditur pro*
R. 2.

Ratione id, quod dicitur in Conclusionem. Conclusio mea est: *Scholastici Societatis per votorum emissionem non priuantur dominio.* Peterem opinor principium, si responderem. *Non priuantur dominio, quia per votorum emissionem non priuantur dominio.* Sed cum respondeam, *Non priuantur dominio, quia vota non habent hanc vim ex natura sua: sed solum ex Constitutione Ecclesie, cui non placuit hanc vim annectere votis Scholasticorum;* ecquis alius dicere queat, me petere principium, nisi tu, cuius *EP OPSIS* non solum est acephala, sed etiam apus?

Postremò obijcit, *votum simplex Castitatis Scholasticum inuadere contractum matrimonij, & habere vim voti solemnij, ergò etiam votum Paupertatis reddit Scholasticum incapax dominij.* Et quia ego respondi, afferendo disparitatem ex eo, quod Ecclesia non adiunxit illi voto simplici Paupertatis istam vim priuandi dominio (quæ certè est vnica ratio & à priori in hac materia.) Rursus dicit, *me petere principium.* Itaque non est opus aliâ solutione, quàm allatâ de petitione principij. Et licet mihi per *EP OPTA M* illam hîc non repetere, vt faltem hæc confutatio, quæ ex *EP OPTÆ* sententiâ tam crebro petit principium, tandem aliquando inueniat etiam finem.

V. *Confutationem Argumenti ex Refutatione omnium Obiectionum nullam esse demonstratur.*

221 **Q** Vintum argumentum, quo in Consultatione ostendebam, Titium per vota simplicia non confirmasse testamentum factum ante ingressum, nec suorum bonorum dominium transmisisse in Caium, ducebatur ex Refutatione omnium Obiectionum, quæ allatæ fuerant in illo Scripto, quod reiiciebam. Cum autem per occasionem respondendi ad Argumenta Aduersarij in EPOPSI repetita & ad Confutationes Rationum mearum, ostenderim, quàm inanes fuerint Aduersarij conatus in meis refellendis; in præsentia non est mihi consilium eadem repetere: hoc tantum ago, vt demonstrarem, multa esse à me adducta argumenta in Consultatione, ad quæ Author EPOPSEOS ne verbo quidem respondere voluit. ex quo non vanâ coniectura est, minimè potuisse. Illa igitur hîc enumerabo sub hoc titulo *Quinta Confutationis*. qui titulus propterea rectius dicendus fuerat, *Quinta Non Confutatio*. Sed quâdo rem tenemus; de titulo solliciti ne simus.

222 Primò. Ostendi, textus varios Confutationum Societatis & duarum Bullarum GREGORII XIII. de retentione dominij post vota nullo modo explicari posse de *dominio in communi*. Aduersarius tantum abest, vt hoc argumentum refellat; vt potius accuratissimè in EPOPSI principali suo argumento quinto ex sentètia *Mandosij*, Eman. *Rodri-*

Rodriguez & Romani Hæc contendat, Scholares non retinere dominium in communi, sed omne Ius bonorū Collegiorum Societatis esse penes Præpositum Generalem.

Secundò. Eisdem textus probavi, non posse²²³ intelligi de *dominio particulari passivo*. Aduersarius omnes meas rationes dissimulat.

Tertiò. Dixi, acceptionem illam vocis *dominiij*,²²⁴ vt significet *capacitatem & potentiam passiuam* ad recipienda bona relicta in sæculo, esse omnino nouam, & omnibus Doctoribus incognitam, qui nomine *dominiij* semper intellexerunt *ius & facultatem actiuam* disponendi de re aliqua per *l. in rem actio. ff. de rei vindic. l. si quis vi. §. differentia vbi. Bart. & DD. ff. de acquir. possess. ille pro suâ potestate, existimauit fortasse, sibi licere abuti vocabulis, meæque obiectioni silentio satisfecit.*

Quartò: Adduxi complura Decreta septem²²⁵ Congregationum generalium, in quibus grauissimi Patres à totâ Societate electi, suppulerunt, post vota simplicia retineri dominium actiuum particulare. Hoc ille argumentum tacitus omninò præterijt, ratus ni fallor abundè se respondisse, quòd alicubi dixerit, in Societate esse *abusum intolerandum retentionem dominiij indistinctè omnibus concessam*.

Quintò. Respondi, omnes Doctores, quos ci-²²⁶ tat, affirmantes, per ingressum Religionis, per vota substantialia, mori ciuilitè, transire vouentem cum proprietate & dominio in potestatem Ecclesiæ, confirmari testamenta, bona hæreditaria trans-

transmitti in hæredes &c. esse intelligendos *de ingressu Religionis cum effectu*, id est per professionem, & de Votis solemnibus, & stando in iure communi; Scholares autem nondum esse ingressos cū effectu: eorundem vota esse simplicia: eos denique non regulari, hac in re, iure communi: sed statutis peculiaribus ab APOSTOLICA SEDE approbatis & declaratis, etiam cum derogatione iuris communis. Ille ad hæc omnia obfirmatè tacet.

227 Sextò Docui, Monachos primorum sæculorū fuisse verè ac propriè Religiosos: & tamen non caruisse dominio *actiuo particulari* illiusq; capaces fuisse, sicut & testandi, & vt hæredes instituerentur: ac proinde statum Religiosum à CHRISTO institutum non includere essentialiter incapacitatem dominij. Ille hæc omnia soluisse se putat dicendo, *frustra hoc à me moueri.*

228 Septimò. Adduxi verba Cōcilij Lugdunensis primi celebrati anno 570. quibus decernuntur aliqua in fauorem vltimarum voluntatum Religiosorum: sicut etiam duos textus Legum Imperialium in eandem sententiam. Ille Cōcilij Lugdunensis ne meminit quidem: Leges autem Imperiales vt supra diximus, in longè alienum à meâ mente sensum detorquet.

229 Octauò. Probauit, hanc solemnitatem, & effectum, vel potius vim, voti Paupertatis religiosæ, vt inducat incapacitatem dominij, esse ex solâ Ecclesiæ constitutione inuentam: & consequenter posse Ecclesiam hanc vim alicui voto Paupertatis

tatis non adiunxisse. Ille positus duobus illis admirabilibus principijs seu Assertionibus supra explicatis, meam hanc rationem pedibus trahit.

Nonò. Docui ex sententia *Caletani 2.2.q.38.art.230* 7. posse Ecclesiam admittere statum aliquem mancipantem hominem ad diuinum cultum & religiosa opera cum voto simplici: vt si Ecclesia institueret, quod in sacro Ordine & Religione aliquâ simplex votum fieret, & hoc ipsum confirmaui authoritate *SIXTI QVINTI*, qui declarauit substantiam Religionis regulariter consistere in votis solemnibus. At posse summum Pontificem aliter statuere. Ille, ac si hæc testimonia sumpta essent de triuio, ne verbo quidem dignatur.

Decimò. Respondi, falsum esse, statum Religio *231* sum consistere in identitate & inuariabili substantiâ votorum solemnium, nec vllum esse posse Religiosum, qui per vota non destituatur dominio & illius capacitate. & probaui. quia *PIVS QVINTVS* in quadam sua Constitutione declarauit Societatem, etiam quò ad Scholasticos, esse Religionem mendicantem: & *GREGORIVS XIII.* definiuit posse stare cum substantiali voto Paupertatis, rerum dominium. Ille solita dissimulatione, & taciturnitate hæc omnia soluit.

Vndecimò. Docui pariter, priuationem vsus *232* bonorum propriorum cum radicali dominio eorundem, non inferre statum diuitiarum directè contrarium Paupertati, si talis priuatio vsus sit perpetua, & maximè, si illo vsu priuati, teneantur se exuere etiam dominio, omni momento ad nu-

T

tum

tum Superioris, quales sunt omnes Scholares Societatis: & non illi, qui existunt sub curâ Tutorum & ratio erat, quia diuitiæ non tam expetenda sunt propter dominium, quàm propter vsum. Ille hanc distinctionem & rationem penitus diffimulat.

233 Duodecimò. Ostendi, nullarum virium esse argumentum, quo assererat Aduersarius, *non opponi paupertati Religiosæ vsum bonorum temporalium, sed dominium. ideoq; licet Scholares careant vfu, non possint dici pauperes, quia retineant dominium.* Retorquebam enim argumentum & dicebam, posse vitium proprietatis in Religioso stare cum carentiâ dominij. Vnde inferebam, dominij carentiam vel positionem non facere ad vitium proprietatis. Ille de hoc argumento nimis subtili non laborauit.

234 Decimotertiò. Dixeram, non licere argumentari à voto solemnî Paupertatis in alijs Religionibus, ad votum Scholarium, quod Aduersarius vocabat *solemne ex parte ipsorum, licet non ex parte Religionis, quæ illos potest dimittere & à voto liberare; esse enim hoc aiebam argumentari à simpliciter ad secundum quid.* Ille hos terminos tanquam ignotos, censuit esse non violandos; ideoque abstinuit omni responsione.

235 Decimoquartò. Adiunxi luculentissimum testimonium SACRÆ ROTÆ ROMANÆ in DECISIONE factâ in facto illo tribunali 18. Aprilis. 1616. quo testimonio vix vllum grauius produci potest. Ille digito ad os oppresso sic totus Harpo-

crates.

ates, egoque mihi etiam silentium indictum puto.

SECTIO TERTIA.

*De Excommunicatione à GREGORIO XIII. latâ
contra Impugnatores.*

COgit me tamen **ÉPOPTÆ** mei importuni- 236
tas adhuc pauca proloqui. In Consultatione
num. 71. ac ferè extremo, hortatus breuissimè fue-
ram Patronos Caij, & maximè Auctorem illius
scripti, quod confutaueram (quod existimarem
illo violatum esse **GREGORII XIII.** præceptum
in Bullâ. *Ascendente Domino.*) vt conscientia suæ
consulerent, seque expediri curarent quamprimû
vinculis illis, in quæ se nullâ officij necessitate co-
acti sua sponte induerant. nec verbum aliud ad-
dideram. solum particulam illius Constitutionis
transcripsisse ibidem contentus. **ÉPOPTA**, qui tã
obstinatum silentium seruauit in confutandis
quatuordecim meis rationibus, ad hæc paucula
verba ex *Harpocrate* sit *Lyncæus*, & introspicit meæ
mentis penetralia, & quasi reperisset in iisdem
verbis validissimum argumentum, totis viribus,
summo conatu hanc meam (vt ille appellat ani-
ma duersionem, ego Christianam admonitio-
nem) *sub incudem vocat*, & confutare aggreditur his
argumentis.

Primò. De mente & genuino sensu Constitutionis etiã 237
acerrimè disputare licet: modo sit disputatio, quâ nec im-
pugnatur, nec contradicitur ipsa Sacra Religio. ergò de
mente,